

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра таксації лісу та лісового менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО

ННІ лісового і садово-паркового
господарства

11 червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ВИБІР З КАТАЛОГУ

Галузь знань Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина

Спеціальність Н4 Лісове господарство

Освітня програма Лісове господарство

ННІ лісового і садово-паркового господарства

Розробник: Павліщук О.П., к.е.н., доцент

Київ - 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Лісова сертифікація» є вибірковою компонентою освітньо-професійної програми «Лісове господарство» (цикл загальної підготовки). Дисципліна спрямована на розширення світогляду студентів стосовно сутності та значення лісової сертифікації як інструменту лісової політики; набуття та поглиблення теоретичних знань щодо структури та елементів процесу лісової сертифікації, особливостей різних схем лісової сертифікації та можливостей інтегрування їхніх вимог у систему менеджменту та практику ведення господарства. Практичні навички студентів полягатимуть у можливостях забезпечення належної реалізації на підприємствах лісової галузі стандартів лісової сертифікації: системи ведення лісового господарства, ланцюга постачання, використання торгових знаків.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь

Освітній ступінь	Другого (магістерського) ОП
Галузь знань	Н Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина
Спеціальність	Н4 Лісове господарство
Освітня програма	Лісове господарство
Факультет/ННІ	ННІ лісового і садово-паркового господарства

Характеристика навчальної дисципліни

Вид	Вибіркова
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість змістових модулів	2
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	Залік

Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти (повний термін навчання)

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	1

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Семестр	2	2
Лекційні заняття	15 год.	6 год.
Лабораторні роботи	-	-
Практичні, семінарські заняття	15 год.	6 год.
Самостійна робота	60 год.	78 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	2 год.	-
Форма контролю	Залік	Залік

Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: Метою навчальної дисципліни «Лісова сертифікація» є набуття та поглиблення теоретичних знань студентів та формування у них практичних навичок інтегрування в систему менеджменту підприємств лісової галузі вимог лісової сертифікації в частині її екологічних, економічних та соціальних складових.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Вибір з каталогу» (за їх наявності) ОК1 Управління лісогосподарським виробництвом, ОК2 Лісова політика, ОК6 Sustainable forestry

Набуття компетентностей

ЗК1 — Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК2 — Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4 — Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6 — Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

СК2 — Здатність забезпечувати сталий розвиток лісового господарства.

СК4 — Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, беручи до уваги ресурси, ризики, а також економічні, правові та екологічні аспекти.

СК5 — Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі лісового господарства у широких або мультидисциплінарних контекстах.

Програмні результати навчання

ПРН1 — Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.

ПРН3 — Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати фактори, що впливають на досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень.

ПРН4 — Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

ПРН5 — Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

ПРН9 — Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов.

ПРН10 — Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань лісового господарства та дотичних проблем до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Модуль 1. Лісова сертифікація як відповідь на глобальні виклики												
Тема 1. Вступ. Лісова сертифікація як ринковий інструмент відповідального господарювання: сутність та значення за сучасних умов	2	-	-	2	-	4	1	-	-	1	13	15
Тема 2. Розвиток та поширення у світі лісової сертифікації	2	-	-	2	16	20	1	-	-	1	13	15
Тема 3. Становлення та розвиток лісової сертифікації в Україні: FSC та PEFC сертифікація	2	-	-	2	17	21	1	-	-	1	13	15
Разом за модулем 1	6	0	0	6	33	45	3	0	0	3	39	45

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)						Кількість годин (заочна форма)					
	л	лаб	сем	п	с.р.	усього	л	лаб	сем	п	с.р.	усього
Модуль 2. Стандарти лісової сертифікації та їх практичне застосування												
Тема 1. Сертифікація системи ведення лісового господарства для України: вимоги FSC та їх реалізація в Україні	4	-	-	4	21	29	1	-	-	1	13	15
Тема 2. Сертифікація системи ведення лісового господарства для України: вимоги PEFC та їх реалізація в Україні	2	-	-	2	6	10	1	-	-	1	13	15
Тема 3. Сертифікація ланцюга постачання лісопродукції: сутність та перспективи	3	-	-	3	-	6	1	-	-	1	13	15
Разом за модулем 2	9	0	0	9	27	45	3	0	0	3	39	45
Курсовий проект (робота)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	15	0	0	15	60	90	6	0	0	6	78	90

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. Лісова сертифікація як ринковий інструмент відповідального господарювання: сутність та значення за сучасних умов	2
2	Тема 2. Розвиток та поширення у світі лісової сертифікації	2
3	Тема 3. Становлення та розвиток лісової сертифікації в Україні: FSC та PEFC сертифікація	2
4	Тема 4. Сертифікація системи ведення лісового господарства для України: вимоги FSC та їх реалізація в Україні	4
5	Тема 5. Сертифікація системи ведення лісового господарства для України: вимоги PEFC та їх реалізація в Україні	2
6	Тема 6. Сертифікація ланцюга постачання лісопродукції: сутність та перспективи	3
Всього годин		15

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Переваги лісової сертифікації: аналіз кейсів сертифікованих компаній	2
2	Тенденції розвитку лісової сертифікації у світі. Бази даних щодо сертифікованих підприємств (за схемами FSC та PEFC)	2
3	Інтегрування вимог лісової сертифікації в систему менеджменту та практику господарювання: процеси та їх документування	2
4	Планування відповідального лісгосподарювання: зміст та елементи плану згідно з FSC стандартом системи ведення лісового господарства для України	2
5	Цінності довкілля у стандартах лісової сертифікації: сутність, виявлення, стратегії та заходи щодо них	2
6	Взаємодія із зацікавленими сторонами в системі лісової сертифікації	2
7	Використання торгових знаків FSC та PEFC	3
Всього годин		15

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Глобальні екологічні, економічні та соціальні виклики сучасності: сутність та інструменти подолання. Динаміка розвитку лісової сертифікації за схемами FSC та PEFC у світі	16
2	Алгоритм ухвалення рішення щодо сертифікації. Публічна інформація про результати сертифікаційного оцінювання	17
3	Оцінювання впливу діяльності на цінності довкілля: планування та моніторинг процесу згідно з вимогами лісової сертифікації	15
4	Сертифікація системи ведення лісового господарства в частині недеревинних лісових ресурсів	12
Всього годин		60

Методи навчання

Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- Усне або письмове опитування
- Співбесіда
- Тестування
- Контрольна робота
- Рейтингова оцінка / самооцінювання

- Захист практичних робіт

Методи навчання:

- Проблемне навчання
- Лекція
- Практико-орієнтоване навчання
- Командна робота
- Гейміфіковане навчання
- Практичне заняття
- Мозковий штурм
- Навчальні дискусії

Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 1. Лісова сертифікація як відповідь на глобальні виклики		
<p>Практична робота. Переваги лісової сертифікації: аналіз кейсів сертифікованих компаній</p>	<p>ПРН1, ПРН3, ПРН4, ПРН5, ПРН9, ПРН10. За результатами вивчення модуля 1 студенти мають знати: сутність лісової сертифікації, передумови її розвитку; об'єкти та суб'єкти лісової сертифікації; типологічну характеристику лісової сертифікації; підходи до просування сертифікованої продукції компаніями з урахуванням їхнього сертифікованого статусу; сутність процесу оцінювання відповідності; види лісової сертифікації; типову структуру та елементи процесу лісової сертифікації; етапи процесу сертифікаційного оцінювання; функції та нормативне забезпечення діяльності органів з оцінювання відповідності; особливості різних схем лісової сертифікації, зокрема, FSC, PEFC, їх обсяги та тенденції розвитку як в світі, так і в Україні, зокрема; сутність процесів, необхідних для інтегрування вимог лісової сертифікації в систему менеджменту та практику лісогосподарювання. Студенти мають вміти: аналізувати обсяги та динаміку розвитку лісової сертифікації за схемами FSC та PEFC з використанням відповідних інформаційних ресурсів; користуватись публічними базами даних щодо сертифікованих підприємств та аналізувати публічні звіти органів сертифікації про результати сертифікаційного оцінювання; ухвалювати рішення щодо сертифікаційних процедур в частині системи ведення лісового господарства та ланцюга постачання.</p>	11
<p>Практична робота. Тенденції розвитку лісової сертифікації у світі. Бази даних щодо сертифікованих підприємств (за схемами FSC та PEFC)</p>		12
<p>Практична робота. Інтегрування вимог лісової сертифікації в систему менеджменту та практику господарювання: процеси та їх документування</p>		12

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Самостійна робота. Глобальні екологічні, економічні та соціальні виклики сучасності: сутність та інструменти подолання. Динаміка розвитку лісової сертифікації за схемами FSC та PEFC у світі		10
Самостійна робота. Алгоритм ухвалення рішення щодо сертифікації. Публічна інформація про результати сертифікаційного оцінювання		10
Модульна контрольна. Робота 1		45
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Стандарти лісової сертифікації та їх практичне застосування		
Практична робота. Планування відповідального лісогосподарювання: зміст та елементи плану згідно з FSC стандартом системи ведення лісового господарства для України	ПРН1, ПРН3, ПРН4, ПРН5, ПРН9, ПРН10. За результатами вивчення модуля 2 студенти мають знати: нормативне забезпечення FSC та PEFC сертифікації системи ведення лісового господарства в Україні; вимоги FSC та PEFC стандартів системи ведення лісового господарства для України в частині їх екологічної, економічної та соціальної складових, включно з вимогами щодо планування ведення господарства та його моніторингу, цінностей довкілля та оцінювання впливу на них господарської діяльності, сертифікації недеревинної лісової продукції, взаємодії із зацікавленими сторонами; мету, сутність та нормативне забезпечення сертифікації ланцюга постачання лісопродукції в системі FSC та PEFC сертифікації; вимоги до використання торгових знаків FSC та PEFC утримувачами сертифікатів. Студенти мають вміти: забезпечувати практичну реалізацію FSC та PEFC стандартів системи ведення лісового господарства, ланцюга постачання, торгових знаків на основі належного інтегрування їхніх вимог у систему менеджменту та практику ведення господарства України з формуванням та забезпеченням реалізації відповідних процесів та їх документуванням.	9

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Практична робота. Цінності довкілля у стандартах лісової сертифікації: сутність, виявлення, стратегії та заходи щодо них		9
Практична робота. Взаємодія із зацікавленими сторонами в системі лісової сертифікації		9
Практична робота. Використання торгових знаків FSC та PEFC		8
Самостійна робота. Оцінювання впливу діяльності на цінності довкілля: планування та моніторинг процесу згідно з вимогами лісової сертифікації		10
Самостійна робота. Сертифікація системи ведення лісового господарства в частині недеревинних лісових ресурсів		10
Модульна контрольна. Робота 2		45
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота (разом за семестр)		70
Підсумковий екзамен		30
Разом за курс		100

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/залік)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/залік)
0-59	незадовільно

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здають із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається з дозволу лектора за наявності поважних причин.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та заліку заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Практичні та самостійні роботи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу, оформлені згідно з чинним ДСТУ. У випадку виявлення взаємного копіювання робіт студентами й відправлення їх на перевірку, такі роботи не підлягають оцінюванню та надалі повторно мають бути виконані студентами відповідно до нового індивідуального завдання.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись індивідуально (зокрема, в онлайн формі) за погодженням із адміністрацією.

Навчально-методичне забезпечення

-електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5495>);

-Павліщук О. П., Кравець П. В., Васишин Р. Д. Менеджмент лісових ресурсів: підручник. Київ – Корсунь-Шевченківський : ФОП Майдаченко І. С., 2020. 350 с.;

Рекомендовані джерела інформації

1. Асоціація «Національна система лісової добровільної сертифікації». URL: <http://woodcertification.com.ua>.
2. Державна стратегія управління лісами до 2035 року : схв. розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 р. № 1777-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-2021-%D1%80#Text>.
3. ДСТУ ISO 9001:2015. Системи управління якістю. [Чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 30 с.
4. Лакида П. І., Павліщук О. П., Кравець П. В. Лісова політика : підручник. Київ, ФОП Ямчинський О. В., 2021. 280 с.
5. Лісовий Кодекс України : постанова Верховної Ради України від 21.01.1994 р. № 3852-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>.

6. Нормативно-правова база України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.
7. Павліщук О. П., Кравець П. В. Взаємодія із зацікавленими сторонами згідно з FSC національним стандартом системи ведення лісового господарства для України. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*. 2020. Vol. 11. № 1. P. 55–65. URL: <https://doi.org/10.31548/forest2020.01.055>.
8. Павліщук О. П., Сторчоус О. В. Лісова сертифікація за вимогами FSC® національного стандарту для України: можливості для зацікавлених сторін : практичний посібник. 2021. 48 с. URL: <https://ua.fsc.org/ua-uk/forest-management-certification>.
9. Посібник з питань практичної реалізації FSC® національного стандарту системи ведення лісового господарства для України / Бондарук Г. В. та ін.; за ред. П. В. Кравця. 2021. 172 с. URL: <https://ua.fsc.org/ua-uk/forest-management-certification>.
0. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 р. № 1315-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>.
1. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : Закон України від 15.01.2015 р. № 124-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19#Text>.
2. Стандарт Національної системи лісової добровільної сертифікації «Стале лісоуправління. Загальні положення». UA SFM ST 02:2020. URL: <http://woodcertification.com.ua>.
3. Chain of Custody Certification. FSC-STD-40-004 V 3-1. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/302>.
4. Chain of Custody of Forest and Tree Based Products – Requirements. PEFC ST 2002:2020. URL: <https://cdn.pefc.org/pefc.org/media/2020-02/66954288-f67f-4297-9912-5a62fcc50ddf/23621b7b-3a5d-55c9-be4d-4e6a5f61c789.pdf>.
5. Ecosystem Services Procedure: Impact Demonstration and Market Tools. FSC-PRO-30-006 V 1-2. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/316>.
6. Forest Stewardship Council. URL: <https://fsc.org/en>.
7. FSC Connect. URL: <https://connect.fsc.org>.
8. FSC Principles and Criteria for Forest Stewardship. FSC-STD-01-001 V 5-3. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/392>.
9. Global Forest Resources Assessment 2025. FAO. Rome, 2025. 210 p. <https://doi.org/10.4060/cd6709en>.
0. Hălălısan, A.-F., Popa, B., Heras-Saizarbitoria, I., Boiral, O., Arana-Landin, G., Nicorescu, A.-I., & Abrudan, I.V. Procedural factors influencing forest certification audits: An empirical study in Romania. *Forests*. 2021. Vol. 12(2). Article number 172. DOI: 10.3390/f12020172.

1. International Generic Indicators. FSC-STD-60-004 V 2-1. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/262>.
2. Jaung, W., Putzel, L., Bull, G.Q., Guariguata, M.R., & Sumaila, U.R. Estimating demand for certification of forest ecosystem services: A choice experiment with Forest Stewardship Council certificate holders. *Ecosystem Services*. 2016. Vol. 22 (part A). P. 193-201. DOI: 10.1016/j.ecoser.2016.10.016.
3. Lehtonen, E., Gustafsson, L., Lohmus, A., Stedingk, H.V. What does FSC forest certification contribute to biodiversity conservation in relation to national legislation? *Journal of Environmental Management*. 2021. Vol. 299. Article number 113606. DOI: 10.1016/j.jenvman.2021.113606.
4. Pavlishchuk O., Kravets P., Churilov A. Integration of Environmental Values into the Management System of Forestry Enterprises in Accordance with the Requirements of Forest Certification. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*. 2022. Vol. 13. № 4. P. 84–95. DOI: 10.31548/forest.13(4).2022.84-95.
5. PEFC Trademarks Rules – Requirements. PEFC ST 2001:2020. URL: <https://cdn.pefc.org/pefc.org/media/2020-02/d1ad5a21-0267-4db4-a41b-07fd577ffdea/3abf07e8-b7f9-5f42-ba2a-9ca608ee415f.pdf>.
6. Programme for the Endorsement of Forest Certification. URL: <https://www.pefc.org>.
7. Requirements for Sourcing FSC® Controlled Wood. FSC-STD-40-005 V 3-1. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/373>.
8. Requirements for use of the FSC® trademarks by certificate holders. FSC-STD-50-001 V 2-1. URL: <https://connect.fsc.org/document-centre/documents/resource/225>.
9. State of Europe’s Forests 2025. 229 p. URL: <https://foresteurope.org/wp-content/uploads/2026/03/SoEF2025.pdf>.
0. Sustainable development goals. URL: <https://www.un.org/sustainable-development/sustainable-development-goals>.
1. Sustainable Forest Management – Requirements. PEFC ST 1003:2018. URL: <https://cdn.pefc.org/pefc.org/media/2019-01/b296ddcb-5f6b-42d8-bc98-5db98f62203e/6c7c212a-c37c-59ee-a2ca-b8c91c8beb93.pdf>.
2. The FSC Forest Stewardship Standard for Ukraine FSC-STD-UKR-01.1-2024 V 1-1. URL: <https://fsc.org/en/document-centre/documents/resource/428> .
3. World Wide Fund For Nature. URL: <https://wwf.panda.org>.
4. Zeuthen J., Ludvigsen L. Global third-party certification and labelling. A guide to small and medium-sized companies in all industries. LETZ CERTI, 2021. 100 p.
5. Zubizarreta, M., Arana-Landín, G., Wolff, S., & Egiluz, Z. Assessing the economic impacts of forest certification in Spain: A longitudinal study. *Ecological Economics*. 2023. Vol. 204 (part A). Article number 107630. DOI: 10.1016/j.ecolecon.2022.107630.